

REJSKI PROGRAM ZA ANGLO-NUBIJSKO KOZO

Rodica, junij 2024

**Rejsko društvo: Zveza društev rejcev drobnice Slovenije
(V nadaljevanju Društvo)**

Naslov: Groblje 3, 1230 Domžale

e-pošta: drobnica@km-z.si

Predsednik: Roman SAVŠEK

**Univerza v Ljubljani, Biotehniška
fakulteta, Oddelek za zootehniko**

Naslov: Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana

e-pošta: drobnica@bf.uni-lj.si

Rejski program so pripravili:
Viš. pred. dr. Angela Cividini
Doc. dr. Mojca Simčič
Polonca Zajc, dipl. inž. zoot.
Dušan Birtič, inž. kmet.
Marko Bizjak, mag. inž. zoot.
Domen Drašler, dipl. inž. zoot.
Gregor Šen, mag. inž. zoot.

Pri pripravi posameznih poglavij so
sodelovali:
Jasna Šporar

Datum potrditve:

Rejski program je potrdilo Društvo rejcev anglo-nubijskih koz dne 7.
junija 2024.

KAZALO VSEBINE

1	NAMEN REJSKEGA PROGRAMA	1
2	IME PASME	1
3	ZNAČILNOSTI PASME	2
3.1	Izvor in nastanek pasme	2
3.2	Značilnosti zunanosti pasme.....	3
3.3	Proizvodne lastnosti.....	4
4	GEOGRAFSKO OBMOČJE IZVAJANJA REJSKEGA PROGRAMA.....	5
5	IDENTIFIKACIJA IN REGISTRACIJA TER EVIDENTIRANJE POREKLA ČISTOPASEMSKIH PLEMENSKIH ŽIVALI	6
6	REJSKI IN SELEKCIJSKI CILJI.....	7
7	LASTNA PREIZKUŠNJA IN OCENJEVANJE GENETSKE VREDNOSTI.....	10
7.1	Preizkušnja (kontrola) plodnosti v pogojih reje	10
7.2	Biološki test v pogojih reje.....	12
7.3	Preizkušnja (kontrola) mlečnosti v pogojih reje.....	13
7.4	Preizkušnja (kontrola) ravnosti jagnjet (potomcev) v pogojih reje	15
7.5	Ocenjevanje lastnosti zunanosti	16
7.6	Preizkušnje v laboratorijih.....	16
7.6.1	Laboratorijska analiza mleka	16
7.7	Metode za genetsko vrednotenje	17
8	MERILA IN POSTOPKI ZA VPIS ŽIVALI V RODOVNIŠKO KNJIGO ZA ANGLO-NUBIJSKO KOZO	18
8.1	Glavni del rodovniške knjige.....	18
8.2	Dodatni del rodovniške knjige.....	20
8.3	Vpis potomcev živali, vpisanih v dodatni del, v glavni del rodovniške knjige.....	20
9	RAZVRŠČANJE ČISTOPASEMSKIH MOŠKIH PLEMENSKIH ŽIVALI	20
9.1	Razvrščanje čistopasemskih plemenskih kozlov na kmetijskem gospodarstvu	20
9.2	Čistopasemski plemenski kozli priporočeni za naravni pripust	21
10	IZDAJANJE ZOOTEHNIŠKIH SPRIČEVAL.....	22
11	ZUNANJI IZVAJALCI	22

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Rejski cilji za anglo-nubijsko kozo	8
Preglednica 2: Razvrščanje plemenskih kozlov anglo-nubijske pasme v kakovostne razrede ob odbiri na kmetijskem gospodarstvu.....	21

KAZALO SLIK

Slika 1: Koza anglo-nubijske pasme levo in koza z mladičem desno	4
Slika 2: Kozel anglo-nubijske pasme levo in desno.....	4

KAZALO PRILOG

Priloga A: Primeri zootehniških dokumentov za vodenje porekla in proizvodnje živali	
Priloga B: Navodila za ocenjevanje lastnosti zunanosti in obrazec »List za ocenjevanje živali«	
Priloga E: Opis kontrole mlečnosti po metodi AT4 in opis izračuna mlečnosti	
Priloga G: Primer zootehniškega spričevala	
Priloga H: Pooblastilo	
Priloga I: Poslovnik	

1 NAMEN REJSKEGA PROGRAMA

Rejski program za čistopasemske plemenske živali anglo-nubijske koze se izvaja v skladu z Uredbo o reji živali (Uredba (EU) 2016/1012) na ozemlju Republike Slovenije. Z rejskim programom za anglo-nubijsko kozo želimo ohraniti in izboljšati lastnosti pasme. Ohraniti želimo kozo kombiniranega tipa (kombinacija mlečnega in mesnega tipa) s poudarkom na mlečnosti, z velikim telesnim okvirjem, dobro plodnostjo in odpornostjo. Ohraniti želimo dobro mlečnost z visoko vsebnostjo maščob in beljakovin. Prav tako želimo ohraniti velika gnezda in dober dnevni prirast mladičev. Z rejskim programom želimo ohraniti značilne lastnosti zunanosti pri živalih ter veliko in dobro pripeto vime, primerno za ročno in strojno molžo. Izboljšati želimo prepoznavnost anglo-nubijske koze v Sloveniji. V izogib parjenja v sorodstvu želimo kontrolirano uvažati plemenske živali obeh spolov in tako povečati populacijo te pasme na območju Republike Slovenije. Namen rejskega programa je vzpostavitev rodovniške knjige za anglo-nubijsko kozo na območju Slovenije.

Za anglo-nubijsko kozo je v Sloveniji značilna tehnologija reje, ki temelji na paši v času vegetacije z dokrmljevanjem močnih krmil in mineralno-vitaminskega dodatka. V zimskem času je osnovni krmni obrok največkrat seno, tudi otava ali druga voluminozna krma, ki je v primeru slabše kakovosti dopolnjen z močnimi krmili in mineralno-vitaminskim dodatkom. V rejski program so vključene tako konvencionalne kot tudi ekološke reje, z ali brez dokrmljevanja živali z močnimi krmili.

Ob izboljšanju gospodarskih lastnosti, bo izvajanje rejskega programa prispevalo tudi k zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov. Odbira živali na večjo mlečnost, izboljšano sestavo mleka in boljšo plodnost prispeva k izboljšanju izkoriščanja energije in beljakovin, s tem pa tudi k manjši intenzivnosti izpustov metana in didušikovega oksida. Kot novost za namen učinkovitejšega zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov vključujemo v rejski program tudi analizo mleka za določitev vsebnosti sečnine in števila somatskih celic. Vsebnost sečnine v mleku je pomemben kazalnik uravnoveženosti krmnega obroka oziroma kazalnik oskrbljenosti živali z beljakovinami. Na podlagi informacij o vsebnosti sečnine v mleku je mogoče optimirati krmne obroke in s tem zmanjšati izločanje dušika z blatom in sečem, posredno pa tudi izpuste didušikovega oksida. Preskušanje in odbira plemenskih živali v razmerah spreminjajočega se podnebja prispeva k boljši prilagodljivosti pasme na podnebne spremembe, tako z vidika spremenjene kakovosti krme kot tudi z vidika obvladovanja vročinskega stresa.

2 IME PASME

Anglo-nubijska koza (okrajšava: AN)

Za kratko poimenovanje pasme se uporablja kratica AN, ki je izpeljanka iz imena.

3 ZNAČILNOSTI PASME

3.1 IZVOR IN NASTANEK PASME

Anglo-nubijska koza je nastala na Britanskem otočju v 19. stoletju z oplemenjevanjem stare angleške koze (Old English goat) s pasmami iz Indije, severne in vzhodne Afrike ter vzhodnega Sredozemlja. Značilnost stare angleške koze so pokončna ušesa, značilnost drugih pasem iz Indije in Afrike pa dolga, viseča ušesa. Po slednjih je današnja anglo-nubijska koza podedovala dolga in viseča ušesa ter konveksni (izbočen) nosni profil glave. Pomembna povezava za promet koz med celinama so bili parniki družbe P&O (Peninsular & Oriental Steam Navigation Company) v drugi polovici 19. stoletja. Parniki so na britansko obalo na svojem krovu prepeljali koze iz Indije in Afrike. Koze na krovu so imele vlogo oskrbe posadke z mlekom in mesom na poti nazaj domov na Britansko otočje. Nekatere od teh koz so bile običajno raztovorjene in prodane lokalnim rejcem koz na Britanskem otočju, ki so bili zainteresirani za oplemenjevanje v svojih domačih tropih, da bi povečali število živali v tropu in izboljšali mlečnost. Veliko teh koz je bilo natovorjenih v Indiji ali Egiptu (Nubija) in Siriji. Med kozami iz Egipta je bila tudi mlečna zaraibi koza, ki je imela zaradi izredno izbočenega nosnega profila glave, spodnjo čeljust daljšo od zgornje tako, da so bili vidni zobje spodnje čeljusti. Fenotipske značilnosti za zaraibi kozo so velike oči v obliki mandljev, izrazite ličnice, sploščene nosnice, dolga in viseča ušesa, dolge in vitke noge ter vrat so lastnosti, ki jih je podedovala tudi anglo-nubijska koza. Prav tako je po tej kozi podedovala tudi različne barve plašča, kot so kostanjeva (rdečerjava), rjava (v barvi oreha), siva ali črna, pogosto tudi v kombinaciji treh ali štirih barv (Porter in sod., 2016).

V primeru oplemenjevanja s kozami, ki so izvirale iz Indije, so potomci na Britanskem otočju podedovali dolga in viseča ušesa, kratke rogove in kratko ter sijočo črno obarvano dlako (Porter in sod., 2016).

Ne glede na pravi izvor uvoženih koz (Indija, Afrika ali Srednji Vzhod) na Britansko otočje, so te koze poimenovali "nubijske" koze, katerih skupne značilnosti so bile konveksen nosni profil glave, dolga in viseča ušesa, dolge noge in izstopajoče velik telesni okvir (Porter in sod., 2016).

Od leta 1893 dalje so potomce med domačimi britanskimi kozami in uvoženimi kozami iz Indije, Afrike in Srednjega Vzhoda imenovali anglo-nubijske koze. Leta 1896 je bil uvožen kozel po imenu Jamnapari iz Indije in postal zelo iskan plemenjak. Njegovi potomci so podedovali izbočen nosni profil glave z dolgimi in visečimi ušesi. Kasneje so uvozili kozla zaraibi pasme in kozo iz Indije (iz območja ob mejah z Indijo, Pakistanom, Afganistanom in regijo Kašmir), ki sta močno prispevala k vzpostavitvi pasme in prvi registraciji anglo-nubijske koze leta 1910 (Porter in sod., 2016).

Po letu 1910 ni bilo več uvoza "nubijskih" koz in pasma se je dokončno ustalila, oblikovale so se njene značilne lastnosti zunanosti, kot so izbočen nosni profil glave s širokim čelom, velikimi očmi, majhnim gobcem in dolgimi, širokimi in visečimi ušesi. Živali so rogate, v rejah pa je značilno odstranjevanje rogov že mladim živalim. Le redko se pojavijo genetsko brezrožne živali. Barva plašča je različna, lahko je črna in rjava ali rdečerjava z ali brez črnimi ali črnobelimi lisami (Porter in sod., 2016).

Iz Anglije se je pasma razširila v vse evropske države, Združene države Amerike, Kanado, Avstralijo in v Latinsko Ameriko. V Sloveniji pasmo redijo v majhnem številu tropov.

3.2 ZNAČILNOSTI ZUNANJOSTI PASME

Idealna anglo-nubijska kozo je pozorna, zdrava in dobro uravnorežena žival. Ima veliko zmogljivost in dobro genetsko podlago za veliko mlečnost. Ima visoko, ponosno nošeno glavo in veličastno držo.

Je pasma zelo velikega telesnega okvirja, saj je ena najtežjih in najvišjih pasem koz. Samci tehtajo tudi do 140 kg in samice do 110 kg. Značilen je dolg trup, križ je lahko nekoliko višji od vihra, če ni uleknjenosti hrbta. Povprečna višina vihra samcev je okoli 90 cm, samice so nekoliko nižje in dosejajo okoli 85 cm v višino vihra. Značilna je pokončna telesna drža. Značilna lastnost pasme je tudi pestrost barv plašča, saj so dovoljene vse barve dlake; kostanjeva, rjava, črna, bela ali smetana. Najdemo številne barvne kombinacije, ki dajejo zelo privlačne lisaste ali marmorirane živali ali v značilnem želvinem vzorcu. Dlaka je kratka in gladka pri samicah. Pri samcih je dovoljena nekoliko daljša in bolj resasta dlaka z manjšo brado. Za anglo-nubijsko kozo je značilna kratka in sijoča dlaka v poletnem času, pozimi pa dobijo gosto podlanko.

Glava je kratka, razdalja od začetka ličnice do najvišjega dela glave je enaka razdalji od nosu do čeljustnega sklepa. Nosna linija je izbočena, pri samcih je izbočenost bolj izražena, kot pri samicah. Značilna drža glave je visoko dvignjena, pozorna drža. Oči so srednje velike, poševno in široko narazen, mandljaste oblike, ki dajejo dominanten izraz. Ima zelo dolga in viseča ušesa, nizko nastavljena na glavi, široka in odprta, ki segajo pod konico gobca. Zobovje se mora ujemati z zgornjo dentalno ploskvijo. Živali so genetsko rogate, vendar se v rejah odločajo za odstanjevanje rogov. Značilni so široko razmaknjeni rogovi, ki so kratki in ukrivljeni nazaj.

Glavo s trupom povezuje dolg in tanek vrat. Samci imajo močnejši vrat in močnejša prsa, brada je pri samcih dovoljena. Samice so brez brade. Zvončki niso značilni za pasmo. Živali so v plečnem delu skladno povezane s telesom.

Noge so ravne, pravokotno postavljene pod živaljo, sprednje noge so nekoliko daljše od obsega prsi. Imajo čvrste, pokončne in kratke biclje. Parklji so čvrsti, sorazmerne velikosti. Rep je kratek in pokončen.

Vime je značilno okrogle oblike, dobro pripeto pod trebuh, vendar brez izrazite povezave med vimenom in trebušno steno ter široko pripeto zadaj. Seski so simetrični, dobro razmaknjeni in obrnjeni navzdol ali le rahlo naprej, srednje veliki ter jasno ločeni od vimena.

Nedovoljene napake pri pasmi so:

- prekratka ali predolga spodnja čeljust,
- v stran zakrivljena nosna kost,
- manjkajoč testis.

Živali te pasme so znane po svoji dolgoživosti in odpornosti. Živali so odporne na visoke temperature in slabše prilagojene na nizke temperature, v zimskem času jim moramo zagotoviti primerno zavetje.

Slika 1: Kozica anglo-nubijske pasme levo (<https://www.rarebreeds.co.nz/nubian.html>) in kozica z mladičem desno (<https://www.123rf.com/photo/190110506-mother-and-baby-anglo-nubian-goat-isolated-on-white.html>)

Slika 2: Kozel anglo-nubijske pasme levo (<https://mjksz.com/tenyesztes/fajtak/anglo-nubian>) in desno (<https://teara.govt.nz/en/photograph/16594/anglo-nubian-goats>)

3.3 PROIZVODNE LASTNOSTI

Pasma je kombinirana, primerna za prirejo mleka in mesa, vendar z večjim poudarkom na mlečnosti. V ta namen odbiramo plemenske živali s primerno obliko vimena. Povprečna mlečnost je 700-800 kg v celi laktaciji. Mleko anglo-nubijske koze je prijetnega okusa in vonja, z večjo vsebnostjo maščobe in beljakovin, zelo primerno za predelavo v sir. Povprečna vsebnost maščobe v mleku anglo-nubijske koze znaša od 4,0 %- 5,0 %, povprečna vsebnost beljakovin pa od 3,0 % - 4,0 %.

Za anglo-nubijsko kozo so značilna velika gnezda. V primernih pogojih in primerni prehrani so pogosti dvojčki, trojčki ali četvorčki.

4 GEOGRAFSKO OBMOČJE IZVAJANJA REJSKEGA PROGRAMA

Pasma je tujerodna in je razširjena v Veliki Britaniji ter v večini držav EU. Na območju Republike Slovenije je trenutno razširjena le v nekaj tropih. Čistopasemske plemenske živali anglo-nubijske koze so v Slovenijo pripeljane iz držav EU ter Velike Britanije. Anglo-nubijska koza v Sloveniji pridobiva na pomenu, saj čedalje več rejcev prepoznava njeno kakovost.

Novoustanovljeno Društvo rejcev anglo-nubijskih koz Slovenije aktivno seznanja o pomembnosti pasemske reje ter njihovi vključitvi v rejski program za omenjeno pasmo.

V Centralni podatkovni zbirki Drobница je bilo na dan 29.5.2024 vpisanih 63 živali, od tega 50 ženskih in 13 moških živali, ki se redijo v petih tropih v Sloveniji. Interes za sodelovanje v rejskem programu je trenutno izrazilo vseh pet rejcev. Ta velikost populacije je trenutna osnova za rejsko delo, čeprav je število živali te pasme v Sloveniji verjetno večje. Spremljanje velikosti populacije je eden od rejskih ciljev, kjer je cilj povečevanje staleža in čim večji delež populacije vključiti v rejski program. Pričakujemo, da se bo po vzpostavitvi rejskega programa, število čistopasemskih plemenskih koz anglo-nubijske pasme, povečalo.

S tem rejskim programom želimo povečevati populacijo čistopasemskih živali anglo-nubijske koze in jo razširiti na celotnem območju Republike Slovenije. Rejski program se bo izvajal na celotnem območju Republike Slovenije.

V rejski program za anglo-nubijsko kozo se lahko vključijo kmetijska gospodarstva, ki svoj trop živali anglo-nubijske pasme redijo na območju Republike Slovenije. Pravico glede sodelovanja rejcev v rejski program določa 13. člen Uredbe (EU) o reji živali 2016/1012. Obveznosti in pravice rejcev so navedene tudi v Poslovniku Društva ([Priloga I](#)).

5 IDENTIFIKACIJA IN REGISTRACIJA TER EVIDENTIRANJE POREKLA ČISTOPASEMSKIH PLEMENSKIH ŽIVALI

Identifikacijo in registracijo za vso drobnico v Sloveniji vodi Sektor za identifikacijo in registracijo ter informacijske sisteme (SIRIS) znotraj Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) v okviru Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije (MKGP). Vse živali vrste koza v vseh tropih po Sloveniji morajo biti označene (identificirane) in registrirane v skladu s pravom Unije o zdravju živali v zvezi z identifikacijo in registracijo domačih živali.

Rejec, ki s svojimi živalmi vstopi v ta rejski program, mora zagotoviti znano poreklo ob vsaki identifikaciji novorojene živali, zato jih mora čimprej po rojstvu ustrezno označiti in zagotoviti sledljivost porekla. Evidenca porekla čistopasemskih plemenskih živali anglo-nubijske koze se vodi v informacijskem sistemu Centralne podatkovne zbirke (CPZ) Drobnica (CPZ Drobnica). Živali, ki so vključene v ta rejski program se vpišejo v rodovniško knjigo za anglo-nubijsko kozo. Rodovniška knjiga za anglo-nubijsko kozo je del informacijskega sistema CPZ Drobnica. Za rejsko društvo rodovniško knjigo tehnično vodi zunanji izvajalec – Biotehniška fakulteta, Univerze v Ljubljani.

Pred vpisom v rodovniško knjigo (RK) za anglo-nubijsko kozo morajo biti živali posamezno identificirane in registrirane v skladu s pravom Unije o zdravju živali. Žival se v rodovniško knjigo vpiše pod identifikacijsko številko, ki jo ima žival vpisano na sredstvu za identifikacijo drobnice. Žival se ob vpisu v rodovniško knjigo evidentira pod tekočo zaporedno številko vpisa v rodovniško knjigo. Številka vpisa v rodovniško knjigo je razvidna tudi na zootehniškem spričevalu za posamezno žival.

Rejec, ki s svojimi živalmi sodeluje v tem rejskem programu, mora ob vsaki identifikaciji novorojene živali evidentirati tudi njeno poreklo. Evidentiranje porekla novorojene živali se zagotovi z izpolnitvijo zootehniških dokumentov »Dnevnik pripustov za koze« in »Podatki o jaritvah« (Priloga A), vključno z rojstno maso, potekom poroda in usodo oziroma stanjem kozliča. Za tehtanje novorojenih živali je odgovoren rejec, zootehniški dokument »Podatki o jaritvah« pa izpolni kontrolor območnega kmetijsko gozdarskega zavoda Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) ali rejec. Za označitev novorojene živali na način zagotavljanja sledljivosti porekla je odgovoren rejec sam.

Naloge rejca za zagotavljanje evidentiranja porekla novorojene živali so:

- označitev kozliča takoj po rojstvu na način kot to določa pravo Unije o zdravju živali - pravila o identifikaciji in registraciji domačih živali,
- tehtanje novorojenega kozliča takoj po rojstvu,
- beleženje podatkov o rojstvu kozliča.

Za namen evidentiranja porekla, rejec zabeleži naslednje osnovne podatke:

- identifikacijsko številko koze, ki je jarila (matere kozliča),
- datum jaritve (poroda),
- zaporedno jaritev koze,
- število rojenih in živorojenih kozličev v gnezdu,
- identifikacijsko številko, spol in barvo posameznega kozliča,

- identifikacijsko številko očeta kozliča.

Na zootehniškem dokumentu »Podatki o jaritvah« se zbirajo tudi informacije o morebitnih genetskih napakah novorojenega kozliča in podatki potrebni za kontrolo plodnosti (velikost gnezda). Potrjen zootehniški dokument »Podatki o jaritvah« je lahko v elektronski ali fizični obliki. V primeru elektronskega vnosa s strani rejca, dokument potrди rejec. V primeru fizične oblike pa dokument potrди tudi kontrolor območnega zavoda KGZS. Potrjen zootehniški dokument »Podatki o jaritvah« je predpogoj za vpis novorojene živali v rodovniško knjigo. Znani podatki se upoštevajo pri odbiri moških kandidatov za naravni pripust in ženskih živali za nadaljnjo plemensko rejo.

Podatki zapisani na zootehniških dokumentih »Dnevnik pripustov za koze« in »Podatki o jaritvah« dokazujejo poreklo novorojene živali. Za živali, ki jih rejec odbere za nadaljnjo rejo se podatki vpišejo na zootehniški dokument »Odbira in sprejem v rodovnik« (Priloga A). Dokument je lahko izpolnjen v elektronski obliki ali v fizični obliki. V primeru elektronskega dokumenta le tega potrди rejec, v primeru fizične oblike pa ga potrđita rejec in kontrolor območnega zavoda KGZS.

Na podlagi predhodnih podatkov o naravnem pripustu koz in podatkov o jaritvi (rojstvu živali) ter podatkov iz potrjenega dokumenta »Odbira in sprejem v rodovnik« se odbrane plemenske živali vpišejo v rodovniško knjigo.

Za Društvo podatke iz zootehniških dokumentov za spremljanje porekla zbirajo rejci in območni zavodi KGZS. Podatki se vnesejo v CPZ Drobница preko elektronskih zootehniških dokumentov ali preko dokumentov v fizični obliki. Vnos podatkov v CPZ Drobница izvede rejec sam ali to zanj stori zunanji izvajalec.

6 REJSKI IN SELEKCIJSKI CILJI

Rejsko in selekcijsko delo pri anglo-nubijski kozi temeljita na aktivni populaciji čistopasemskih koz in kozlov vpisanih v rodovniško knjigo za anglo-nubijsko kozo. Za namen doseganja rejskih in selekcijskih ciljev spremljamo poreklo in gospodarsko pomembne proizvodne lastnosti. Lastnosti pasme se dolgoročno oblikujejo preko zastavljenih rejskih ciljev, ki morajo omogočati čimbolj gospodarno rejo. H gospodarsko pomembnim lastnostim pri anglo-nubijski kozi spadajo predvsem lastnosti mlečnosti in plodnosti ter ravnosti. Za nadaljnjo rejo se odbirajo živali skladno s selekcijskimi in rejskimi cilji.

Rejski cilji morajo biti usmerjeni tako, da rejcem omogočajo čimbolj gospodarno rejo živali. Lastnosti pasme, ki se oblikujejo dolgoročno preko zastavljenih rejskih ciljev, morajo omogočati dobro prirejo mleka in hkrati ohraniti ali izboljšati lastnosti plodnosti in ohraniti ali izboljšati ravnost kozličev. Rejski cilj v osnovi temelji na izpolnjevanju pasemskih značilnosti opisanih v poglavjih 3.2 in 3.3.

Med rejske cilje vključujemo povečevanje velikosti populacije na raven, ki bo zagotavljala čim manjšo nevarnost parjenja v sorodstvu. Kasneje želimo ohranjati to stabilno velikost populacije na območju Republike Slovenije. Velikost populacije želimo spremljati na podlagi števila vpisanih aktivnih (živih) čistopasemskih živali v rodovniški knjigi za anglo-nubijsko kozo, po vzpostavitvi rodovniške knjige.

Eden izmed rejskih ciljev je prav tako ohraniti in/ali ob ugodnih gospodarskih in okoljskih razmerah izboljšati mlečnost, plodnost in ravnost. Lastnosti plodnosti bomo spremljali preko posameznih parametrov plodnosti kot je velikost gnezda (število rojenih in število živorojenih) kozličev v gnezdu.

Glavni rejski cilji pri anglo-nubijski kozi so predstavljeni v preglednici 1.

Preglednica 1: Rejski cilji za anglo-nubijsko kozo

Lastnost*	Rejski cilj
Velikost populacije	Ohranjanje ali povečevanje velikosti populacije ob dobrih okoljskih in gospodarskih razmerah
Količina mleka	Ohranjanje ali povečevanje ob dobrih okoljskih in gospodarskih razmerah
Vsebnosti maščobe in beljakovin v mleku	Ohranjanje ali povečevanje ob dobrih okoljskih in gospodarskih razmerah, hkrati vplivamo na izpuste toplogrednih plinov, ki se ob povečanju mlečnosti zmanjšajo
**Vsebnost sečnine v mleku	Cilj je zbiranje podatkov o vsebnosti sečnine v mleku. Ob dovolj veliki količini podatkov določiti strokovna priporočila za interval normalne vsebnosti ter nato ohranjati vsebnost znotraj priporočil s čimer dosežemo tudi cilj zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov.
Velikost gnezda	Ohranjanje ali povečevanje ob dobrih okoljskih in gospodarskih razmerah, hkrati vplivamo na izpuste toplogrednih plinov, ki so zmanjšani zaradi večje prireje kozličev na žival v njeni življenjski dobi
Lastnosti zunanosti	Ohranjanje živali v značilnem telesnem okvirju in korektnih oblik, brez večjih fenotipskih napak
Dnevni prirast kozličev	Ohranjanje ali povečevanje ob dobrih okoljskih in gospodarskih razmerah
Preprečevanje parjenja v sorodstvu	Načrtno parjenje koz s čim manj sorodnimi plemenjaki, načrtovanje uvoza čistopasemskih živali
Temperament	Ohranitev živahnega temperamenta, izločanje agresivnih živali
Dolgoživost	Zaželena je dolga proizvodna doba, spremljamo s parametrom starost živali ob izločitvi, število jaritev v življenjski dobi, življenjska prireja mleka
Odpornost	Ohranjati dobro odpornost na vročinski stres
Vime in seski	Ohranjati vime pravilnih oblik, dobro pripeto, s srednje debelimi in srednje dolgimi seski, ki so pravilno postavljeni, da omogočajo enostavno ročno in strojno molžo, brez paseskov
Materinske lastnosti	Dobro izraženo skrbništvo matere za novorojene kozličce, večja preživitvena sposobnost novorojenih kozličev
Rogatost	Živali so genetsko rogate, zaradi odstranjevanja rogov je obvezen podatek o genetski rogatosti ali brezrožnosti

*Nobena od lastnosti pri anglo-nubijski kozi v tropih v Sloveniji ni genetsko vrednotena, saj za to pasmo še ne obstaja zbirka podatkov. Rejski program predvideva genetsko vrednotenje lastnosti mlečnosti, plodnosti in ravnosti ob dovolj velikem številu podatkov za posamezno lastnost.

***Uporaba podatka o vsebnosti sečnine pri drobnici ni razširjena zato želimo ta podatek vključiti v rejski program ter na podlagi dovolj velike količine podatkov določiti strokovna priporočila za normalne vsebnosti sečnine v kozjem mleku v naših pogojih reje.

Pri odbiri živali upoštevamo značilnosti pasme in dajemo prednost živalim z boljšimi lastnostmi zunanosti. Pri anglo-nubijski kozi je zaželen dolg trup, globoka in široka prsa ter širok križ, ki zagotavljajo velik telesni okvir kombiniranega tipa živali s poudarkom na mlečnosti (dobro razvito in oblikovano vime). Širok križ je osnova za dobro pripetost vimena zadaj in razvoj večje prostornine vimena. Živali, ki so primerno široke v križu, imajo tudi lažje porode. Hrbet naj bo raven do rahlo uleknjen zaradi dolgega trupa. Križ je kratek, čvrst in rahlo pobit, ravne sprednje in zadnje noge s pravilnim kotom skočnega sklepa in pravilnimi biclji (kratki, čvrsti, pokončni).

Pri odbiri ženskih živali smo pozorni na obliko in pripetost vimena. Želimo dobro pripeto vime, dolžina, debelina in položaj seskov so tiste lastnosti, ki omogočajo čimbolj enostavno ročno in strojno molžo. Seski morajo biti izenačeni, ne smejo biti predolgi niti prekratki, ne predebeli ali pretanki, kar bi oteževalo strojno molžo. V populaciji anglo-nubijske koze niso zaželeni živali s pasiski na vimenu, zato takšne živali izločamo. Glava je v pokončni drži, z izbočeno nosno linijo, z zelo dolgimi nizko nasajenimi ušesi. Živali so rogate. Večina rejcev živalim rogove odstranjuje, zato je podatek o genetski rogatosti ali brezrožnosti pri obeh spolih obvezen. Preverjamo tudi pravilnost ugriza in zabeležimo morebitne napake na čeljusti. Živali z napakami na čeljusti se slabše pasejo, kar se pogosto odraža v slabši telesni kondiciji in slabšim proizvodnim rezultatom.

Lastnosti zunanosti so posredno povezane s proizvodnimi lastnostmi živali oziroma z gospodarsko bolj pomembnimi lastnostmi. Ocenjevanje lastnosti zunanosti želimo v populaciji anglo-nubijske koze izvajati na način linearnega ocenjevanja lastnosti zunanosti pri moških živalih v pogojih reje (na kmetijskih gospodarstvih). Sistem ocenjevanja lastnosti zunanosti je opisan v [Prilogi B](#).

Med rejske cilje vključujemo tudi lastnosti kot so temperament, dolgoživost in odpornost na okoljske razmere. Tako dajemo poseben poudarek tudi tistim sekundarnim lastnostim zunanosti, ki so pomembne za dolgoživost, odpornost in prilagodljivost. Pomemben rejski cilj je tudi ohranjanje dobrih materinskih lastnosti. Najpomembnejša materinska lastnost, ki jo je potrebno stalno izboljševati, je dobro izražanje skrbništva matere za novorojene kozličke. Rejec pri odbiri mladih živali za pleme upošteva materinske lastnosti matere kozličke. Rejci ne odbirajo za nadaljnjo rejo kozličev od mater, ki slabo skrbijo za svoje mladiče. Temperament živali lahko ocenimo subjektivno, nezaželene so živali, ki kažejo agresivno obnašanje (predvsem kozli), zaželena je žival živahnega temperamenta. Posredni pokazatelji dolgoživosti pri anglo-nubijski kozi so starost živali ob izločitvi, število jaritev v življenjski dobi, število rojenih in živorojenih mladičev v življenjski dobi živali, ki jih upoštevamo pri odbiri živali. Gospodarsko pomembna lastnost je tudi življenjska prireja mleka. Intenzivnost rasti kozličev (dnevni prirast do odstavitve) je pri kombinirani pasmi, kot je anglo-nubijska koza, prav tako pomembna lastnost, ki jo želimo spremljati. Vitalni in hitro rastoči kozliči so prvi znak dobre matere z veliko mlečnostjo. Dnevni prirast kozličev je pomemben tudi z vidika odraščanja kozličev obeh spolov. Hitro rastoči kozliči moškega spola prej dosežejo primerno telesno maso za zakol in se lažje prodajo za zakol. Premajhni dnevni prirasti pri ženskih kozličih povzročijo manjši telesni okvir živali in podaljšajo čas, ko živali dosežejo spolno zrelost in plemensko zrelost za pripust

ter s tem povečujejo stroške vzreje mladic, saj prvi pripust zaradi majhne telesne mase in majhnega telesnega okvirja lahko pride v obdobje izven sezone pripusta.

Pomembne gospodarske lastnosti pri anglo-nubijski kozi so lastnosti mlečnosti, plodnosti in ravnosti. Vse tri sklope lastnosti želimo s tem rejskim programom vključiti med selekcijske cilje, s čimer bi zagotovili genetsko variabilnost, ki je osnova za genetski napredek pasme. V ta namen želimo v okviru tega rejskega programa spremljati posamezne gospodarsko pomembne lastnosti v populaciji in jih vključiti v genetsko vrednotenje (izračun plemenskih vrednosti). V genetsko vrednotenje pri anglo-nubijski kozi želimo vključiti lastnosti mlečnosti, plodnosti in ravnosti.

7 LASTNA PREIZKUŠNJA IN OCENJEVANJE GENETSKE VREDNOSTI

Lastna preizkušnja se bo po tem rejskem programu izvajala na živalih samih ali na njihovih potomcih v pogojih reje, v laboratorijih in drugih nosilcih dejavnosti.

Lastna preizkušnja živali in ocenjevanje genetske vrednosti se bosta izvajali v skladu s pravili iz priloge III Uredbe (EU) o reji živali 2016/1012.

Lastno preizkušnjo v pogojih reje lahko opravljamo po metodah A (imenovani zunanji izvajalec), B (rejec) ali C (kombinacija obojega).

V okviru tega rejskega programa se bodo izvajale naslednje preizkušnje:

- preizkušnja (kontrola) plodnosti,
- preizkušnja (kontrola) mlečnosti,
- preizkušnja (kontrola) ravnosti kozličev (potomcev) v pogojih reje,
- biološki test,
- ocenjevanje lastnosti zunanosti,
- preizkušnja v laboratorijih.

7.1 PREIZKUŠNJA (KONTROLA) PLODNOSTI V POGOJIH REJE

Preizkušnja plodnosti v pogojih reje se izvaja po metodi B (rejec sam) ali metodi C (kombinacija rejca in kontrolorja).

Za namen preizkušnje plodnosti pri kozah se zbirajo podatki o jaritvah za vsako posamezno kozo v tropu, ki je vključena v rejski program oziroma je vpisana v rodovniško knjigo. Rejec za zagotavljanje porekla novorojenih kozličev beleži tudi dnevnik pripustov koz (matere), kamor za vsak trop koz vpiše identifikacijsko številko plemenjaka (očeta), ki je bil odbran za naravni pripust v tropu oziroma v posamezni skupini koz. Rejec ob jaritvi za vsako posamezno

kozy, zabeleži datum poroda (datum jaritve), zaporedno jaritev in število rojenih ter število živorojenih kozličev. Rejec takoj po jaritvi poskrbi za označitev novorojenih kozličev z neponovljivo identifikacijsko številko in tako zagotovi sledljivost porekla. Rejec takoj po označitvi novorojenih kozličev oziroma najkasneje v roku 24 ur vse živorojene kozliče v gnezdu stehta in zabeleži rojstno maso vsakega kozliča. Priporočljivo je, da se za tehtanje znotraj posameznega tehtalnega obdobja uporablja tehtnica, ki naj omogoča merjenje z natančnostjo vsaj 0,5 kg (za rojstno maso priporočljiva natančnost 0,1 kg) (ICAR guidelines, Section 21, junij 2021). Evidentiranje podatkov o plodnosti (število rojenih in število živorojenih kozličev) se zagotovi z izpolnitvijo zootehniškega dokumenta »Podatki o jaritvah« (Priloga A), vključno s stehtano rojstno maso, potekom poroda in stanjem kozliča. Na dokument »Podatki o jaritvah« se zabeležijo tudi ostali podatki potrebni za vodenje porekla, ki so opisani v poglavju 5. Za evidentiranje podatkov o plodnosti in za tehtanje novorojenih kozličev poskrbi rejec.

Podatki za spremljanje kontrole plodnosti, ki se evidentirajo na dokument »Podatki o jaritvah« so:

- identifikacijska številka matere,
- zaporedna jaritev,
- datum jaritve,
- število rojenih kozličev,
- število živorojenih kozličev,
- potek poroda,
- identifikacijska številka očeta,
- identifikacijska številka kozliča,
- spol kozliča (moški, ženski, dvospolnik),
- barva kozliča,
- pasma kozliča,
- rojstna masa kozliča,
- stanje kozliča ob rojstvu (pogin, mrtvorojen, spaček),
- rogatost kozliča,
- materinske lastnosti matere (skrb za kozliča; dobra mati, slaba mati).

Podatki na dokumentu »Podatki o jaritvah« so pogoj za preizkušnjo plodnosti pri posamezni živali v rejskem programu. Zootehniški dokument »Podatki o jaritvah« lahko izpolni (v elektronski ali fizični obliki) rejec sam (B metoda) ali pa to zanj opravi kontrolor (v elektronski ali fizični obliki) ob prvem obisku, čimprej po jaritvah (C metoda). V primeru izpolnjevanja dokumenta s strani rejca, le tega potrdi rejec, v primeru izpolnjevanja dokumenta s strani kontrolorja, le tega s podpisom potrdita rejec in kontrolor. V primeru elektronskega poslovanja vnos izvede rejec ali to zanj stori kontrolor, v primeru dokumentov v fizični obliki pa vnos v CPZ Drobница, izvede rejec ali kontrolor ali Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Na podlagi zbranih podatkov v okviru preizkušnje plodnosti se naredi analiza lastnosti plodnosti za vse koze, ki so bile v koledarskem letu vključene v preizkušnjo plodnosti. Rezultate analize plodnosti prejmejo vsi rejci enkrat letno za vsako posamezno kozo, ki je bila vključena v rejski program. Izpis analize plodnosti zajema rezultate o zadnji jaritvi vsake koze v koledarskem letu

in prirejo posamezne koze. Analizo podatkov o plodnosti izvede zunanji izvajalec Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani. Rezultati analize plodnosti so rejcem za lasten trop razvidni tudi preko dostopa v CPZ Drobница.

Po nekaj letnem spremljanju rezultatov plodnosti bo narejena raziskovalna naloga za razvoj statističnega modela za napovedovanje plemenske vrednosti za lastnosti plodnosti. Rejski program bo takrat dopolnjen s priložo z opisom statističnega modela za ocenjevanje plemenske vrednosti za lastnosti plodnosti.

7.2 BIOLOŠKI TEST V POGOJIH REJE

Biološki test v pogojih reje se izvaja po metodi B (rejec sam) ali metodi C (rejec in kontrolor).

Biološki test se izvaja hkrati s preizkušnjo plodnosti, prav tako se podatki o biološkem testu evidentirajo na skupnem zootehniškem dokumentu »Podatki o jaritvah« (Priloga A). Ta dokument uporabljamo tako za vodenje podatkov o plodnosti, kot tudi za vodenje podatkov o biološkem testu, hkrati pa je ta dokument tudi predpogoj za zagotavljanje porekla novorojenih živali. Na ta način se izognemo nepotrebnemu prepisovanju podatkov.

Rejec zabeleži naslednje podatke o biološkem testu takoj po rojstvu oziroma najkasneje 24 ur po rojstvu:

- identifikacijska številka matere,
- potek poroda,
- spol kozliča,
- usoda kozliča ob rojstvu (pogin, mrtvorojen), kamor se zabeleži tudi morebitne:
- genske napake in posebnosti kozliča (spaček in drugo).

Osnovni cilj izvajanja biološkega testa je preprečevanje širjenja morebitnih genetskih napak oziroma nezaželenih lastnosti zunanosti v populaciji kozličev za naslednje generacije. Pri biološkem testu se posveča posebna pozornost morebitnim prirojenim napakam in nezaželenim lastnostim zunanosti. Vključeno mora biti čim večje število živali, saj se prirojene napake, katerih nosilci so recesivni geni z zelo majhno frekvenco, običajno redko pojavljajo v populaciji. Kozličiči, vključeni v biološki test, so potomci mater, ki so vpisane v rodovniško knjigo.

Potek poroda je podatek, ki ga lahko oceni le rejec živali. Rejec živali je prvi in največkrat edini prisoten pri porodu. V primeru, ko je porod enostaven in ni potrebne pomoči, rejec označi potek poroda, kot lahek ali normalen. V primeru, ko je pri porodu potrebna pomoč rejca ali veterinarja, se potek poroda označi kot težek. Pri tem moramo ločiti med težkimi porodi s poginom kozliča in drugimi stopnjami težavnosti porodov. Za potek jaritve uporabljamo naslednji šifrant oziroma stopnje težavnosti jaritve:

- 1 – lahka,
- 2 – normalna,
- 3 – težka, potrebna pomoč,
- 4 – težka s poginom mladiča (do 24 ur po porodu),

5 – abortus v zgodnjem obdobju brejosti,

6 – abortus v zadnjem obdobju brejosti.

Za spol kozliča se zabeleži spol na podlagi šifranta:

1 – moški spol,

2 – ženski spol,

3 – dvospolnik.

V rubriko »usoda« kozliča se zabeleži stanje mladičev ob rojstvu na podlagi šifranta:

1 – pogin,

2 – mrtvorojen,

in morebitne prirojene lastnosti ali nezaželene lastnosti zunanosti v populaciji kozličev, kot je

3 – spaček.

Za Društvo podatke o biološkem testu zbira rejec sam (B metoda) ali rejec in kontrolor območnega zavoda KGZS (C metoda). V primeru elektronskega poslovanja, vnos izvede rejec sam ali to zanj stori kontrolor, v primeru dokumentov v fizični obliki pa vnos podatkov v informacijski sistem CPZ Drobница izvede rejec, kontrolor ali Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

7.3 PREIZKUŠNJA (KONTROLA) MLEČNOSTI V POGOJIH REJE

Preizkušnja (kontrola) mlečnosti koz v pogojih reje se izvaja po metodi A, kar pomeni, da nalogo opravljajo zunanji izvajalci.

Mlečnost anglo-nubijske koze se spremlja na osnovi zbiranja podatkov o prireji mleka za vsako posamezno žival v laktaciji, ki je vključena v ta rejski program. Kontrola mlečnosti se opravlja po standardni referenčni metodi AT4 (ICAR), opisani v [Prilogi E](#) (ICAR, 2018).

Po opisani metodi AT4 kontrolor izvede kontrolo mlečnosti pri vseh kozah v tropu (v rejskem programu) enkrat mesečno v razmaku 28 do 34 dni, izmenično zjutraj ali zvečer.

Kontrola se opravlja ob istem času, kot poteka molža na nekontroliran dan. Kontrola mlečnosti se opravlja le pri kozah, kjer so vsi mladiči že odstavljeni in ne sesajo več pri materi. Rejec mora poskrbeti za evidenco datuma odstavitve za vsako žival ali skupino živali.

Za obisk pri rejcu za namen izvajanja kontrole mlečnosti se dogovorita kontrolor in rejec, pri čemer upoštevata obvezni časovni interval med dvema kontrolama. Pred prvo kontrolo mlečnosti morajo biti v CPZ Drobница vneseni podatki o jaritvah vseh koz, ki bodo v kontroli mlečnosti. Vneseni podatki o jaritvi so pogoj za vnos podatkov kontrole mlečnosti.

Kontrolor ob vsaki kontroli mlečnosti izmeri količino namolzenega mleka z mlečnim merilcem in odvzame vzorec mleka od vsake koze posebej za določitev vsebnosti beljakovin, maščobe, laktoze in sečnine ter število somatskih celic. Kontrolor vzorce mleka takoj po odvzemu ustrezno označi in shrani. Pri vsaki kontroli mlečnosti mora kontrolor poskrbeti tudi za vpis podatkov o kontroli mlečnosti v zootehniški dokument »Zapisnik o odvzemu in analizah

vzorcev mleka« (Priloga A). Vzorce mleka nato skupaj s priloženim »Zapisnikom o odvzemu in analizah vzorcev mleka« posreduje v laboratorij za mleko, kjer se določi vsebnosti maščobe, beljakovin, laktoze in sečnine ter število somatskih celic v mleku. Zootehniški dokument »Zapisnik o odvzemu in analizah vzorcev mleka« vsebuje naslednje informacije:

- datum začetka molže tropa (ob prvi kontroli mlečnosti),
- tehnologija odstavitve mladičev v tropu (zgodnja – do 5 dni starosti ali pozna),
- način molže (ročna, strojna),
- število molž na dan (molža 1x ali 2x dnevno),
- lokacija molže (v primeru molže na planini),
- datum kontrole mlečnosti,
- čas molže (jutranja, večerna),
- identifikacijska številka živali,
- namolzena količina mleka za posamezno žival, odčitana na mlečnem merilcu,
- znamka mlečnega merilca,
- datum konca molže oziroma datum presušitve, če je žival presušena,
- v primeru izločitve živali ali izpada iz kontrole mlečnosti tudi datum in vzrok.

Podatke o kontroli mlečnosti, navedene na »Zapisniku o odvzemu in analizah vzorcev mleka« nato dopolnijo še v laboratoriju za mleko s pripadajočimi podatki o vsebnostih maščobe, beljakovin, laktoze in sečnine ter številu somatskih celic v vzorcih mleka. Vsi podatki iz kontrole mlečnosti se nato v CPZ Drobница vnesejo elektronsko.

Ob vnosu podatkov kontrole mlečnosti v CPZ Drobница se podatki preverijo, odpravijo morebitne napake (manjkajoči podatki, ni podatka o jaritvi posamezne koze, kontrola mlečnosti pa se je izvedla, itd.), se analizirajo in arhivirajo. Takoj po vnosu kontrole mlečnosti se izpišejo rezultati kontrole mlečnosti in izračunajo delni laktacijski izračuni, ki se vsak mesec v nekaj dneh po izvedbi kontrole mlečnosti posredujejo rejcem. Do rezultatov kontrole mlečnosti, delnih laktacijskih izračunov in laktacijskih zaključkov lahko rejci za lasten trop dostopajo tudi na spletni strani rejskega društva www.drobnica.si.

Laktacijske zaključke oziroma rezultate prireje mleka po posamezni kozi anglo-nubijske pasme prikazujemo za celo laktacijo na podlagi priporočil Mednarodnega odbora za kontrolo proizvodnosti živali (ICAR, 2018). ICAR priporočila priporočajo tudi določitev trajanja standardne laktacije oziroma določitev trajanja standardnega obdobja molže, ki je blizu povprečni dolžini laktacije oziroma blizu povprečni dolžini obdobja molže pri posamezni pasmi. Ker za populacijo anglo-nubijske koze v Sloveniji še nimamo podatkov o tehnologijah reje in času odstavitve, ta rejski program v tem trenutku ne vključuje določitev standardne laktacije niti standardnega obdobja molže.

V analizo mlečnosti v celi laktaciji se vključijo vse koze, ki so v določenem obdobju zaključile z laktacijo in so imele najmanj tri zaporedne kontrole mlečnosti v laktaciji.

Za Društvo kontrolo mlečnosti izvede kontrolor območnega KGZ, analizo vzorcev mleka pa izvede Laboratorij za mleko pri KGZ Nova Gorica. Vnos v informacijski sistem CPZ Drobница se izvede preko elektronskega poslovanja med laboratorijem za mleko in Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani. Analizo podatkov, delne laktacijske izračune vsak mesec po končani kontroli mlečnosti in laktacijske zaključke v celi laktaciji izvede Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

7.4 PREIZKUŠNJA (KONTROLA) RASTNOSTI JAGNJET (POTOMCEV) V POGOJIH REJE

Preizkušnjo ravnosti kozličev v pogojih reje se izvaja po metodi B, kar pomeni, da nalogo opravlja rejec sam.

Ravnost kozličev v pogojih reje spremljamo na podlagi dveh tehtnih telesnih mas kozličev. Prva tehtana telesna masa je rojstna masa. Rejec tehtanje novorojenih kozličev opravi ob rojstvu ali najkasneje 24 ur po porodu in zabeleži rojstno maso živorojenih kozličev. Rojstna masa kozliča se evidentira na zootehniški dokument »Podatki o jaritvah« (Priloga A). Druga tehtana telesna masa je telesna masa do starosti šest mesecev. Drugo tehtanje kozličev rejec običajno opravi ob odstavitvi, obvezno pa pred starostjo šestih mesecev. Podatek o drugem tehtanju rejec zabeleži na zootehniški dokument »Seznam mladičev v tropu« (Priloga A) oziroma vnese v CPZ Drobница v primeru elektronskega poslovanja. Dokument »Seznam mladičev v tropu« je lahko v fizični ali elektronski obliki. Obrazec »Seznam mladičev v tropu« izpolni, potrdi in vnese rejec sam, lahko pa vnos zanj opravi kontrolor ali Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Za namen vodenja podatkov o drugem tehtanju kozličev rejec k pripadajoči identifikacijski številki kozliča zabeleži:

- datum tehtanja,
- telesna masa kozliča.

Pri obeh tehtanjih je pomembno, da rejec tehtanje opravi na enak način. Priporočljivo je, da se za tehtanje znotraj posameznega tehtalnega obdobja uporablja tehtnica, ki naj omogoča merjenje z natančnostjo vsaj 0,5 kg (za rojstno maso priporočljiva natančnost 0,1 kg) (ICAR guidelines, Section 21, junij 2021). Rojstna masa je genetsko determinirana in ima velik vpliv na potek poroda, zato je korektno beleženje rojstne mase s tehtanjem zelo pomembno.

Telesna masa ob drugem tehtanju (odstavitvi) nam posredno poda tudi informacije o mlečnosti matere. Telesna masa ob odstavitvi je pomemben podatek tudi za analizo rasti v obdobju po odstavitvi in ima pomembno vlogo pri oceni plemenske vrednosti za lastnosti rasti. Zaželeno je, da je starost ob drugem tehtanju znotraj tropa čimbolj izenačena in ne presega 6 mesecev. Zaželeno je tudi, da je starost ob drugem tehtanju čimbolj izenačena med tropi, ki imajo podobno tehnologijo odstavitve.

Na podlagi zbranih podatkov v okviru preizkušnje ravnosti se izračuna dnevni prirast kozličev od rojstva do datuma drugega tehtanja. Rejec vsako leto prejme rezultate preizkušnje ravnosti kozličev za svoj trop, kjer so izračunani dnevni prirasti za vsakega posameznega kozliča, povprečen dnevni prirast v tropu in povprečen prirast kozličev v populaciji anglo-nubijske koze v tekočem koledarskem letu. Podatki so rejcem za lasten trop razvidni tudi elektronsko preko dostopa v CPZ Drobница.

Za Društvo podatke o ravnosti kozličev zbira rejec sam. Vnos v informacijski sistem CPZ Drobница v primeru elektronskega poslovanja izvede rejec sam, v primeru dokumentov v fizični obliki pa vnos podatkov izvede rejec sam ali kontrolor ali Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani. Analizo podatkov izvede Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

7.5 OCENJEVANJE LASTNOSTI ZUNANJOSTI

Lastnosti zunanosti živali so genetsko povezane (korelirane) z gospodarsko pomembnimi proizvodnimi lastnostmi kot so zmogljivost rasti, mlečnost, dolgoživost, itd., zato ima ocenjevanje lastnosti zunanosti velik pomen.

Ocenjevanje lastnosti zunanosti pri kozlih izvaja imenovana strokovna Komisija za odbiro plemenjakov za naravni pripust ([Poglavje 9.1 tega rejskega programa](#)). Ocenjevanje lastnosti zunanosti se izvaja pri:

- ▶ mladih kozlih anglo-nubijske pasme v pogojih reje na kmetijskem gospodarstvu, odbranih za naravni pripust.

Ocenjevanje lastnosti zunanosti živali poteka po sistemu linearnega opisovanja in ocenjevanja živali opisanega v [Prilogi B](#) tega rejskega programa. Ocenjuje se posamezne telesne lastnosti, ki so združene v sklope telesnih lastnosti (okvir, oblike, omišičenost in moda). Poleg tega se zabeleži tudi morebitne napake lastnosti zunanosti (na čeljusti, število paseskov, razcepljen skrotum itd.).

Skupna ocena lastnosti zunanosti se zabeleži na »*List za ocenjevanje živali*« ([Priloga B](#)). Ocene za vsako posamezno ocenjevano lastnost zunanosti, kot tudi skupna ocena lastnosti zunanosti se vnesejo iz dokumenta »*List za ocenjevanje živali*« v CPZ Drobница.

Skupna ocena lastnosti zunanosti se upošteva kot eden izmed kriterijev za razvrstitev kozla v kakovostni razred.

Za Društvo ocenjevanje lastnosti zunanosti plemenjakov izvedejo predstavniki zunanjih izvajalcev KGZS in Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Za Društvo vnos v CPZ Drobница in analize lastnosti zunanosti izvede Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

7.6 PREIZKUŠNJE V LABORATORIJIH

7.6.1 Laboratorijska analiza mleka

Analiza mleka se izvaja v skladu s standardi IDF 141C:2013, ISO 9622:2013 (maščoba, beljakovine in laktoza ter sečnina) ter ISO 13366-2:2006 in IDF 148-2:2006 (somatske celice).

Določanje vsebnosti mlečne maščobe, beljakovin, laktoze in sečnine ter ugotavljanje števila somatskih celic v mleku se izvaja z aparaturama Milcoscan in Fossomatic oziroma krajše COMBIFOSS, globalnega proizvajalca aparatov za analitiko *FOSS analytics* po standardni metodi v skladu s standardoma IDF 141C:2013 in ISO 9622:2013. Obe aparaturi sta sestavljeni v delu odvzema vzorca – dve pipeti – vsaka pelje vzorec v svojo aparaturo. Programska oprema,

vključno s statistično obdelavo rezultatov, za nadzor nad aparaturo je integrirana v obeh aparaturah, svetovno prepoznavna in preizkušena.

Ugotavljanje števila somatskih celic se izvaja z uporabo fluoro-opto-elektronskih števcov v skladu s standardoma ISO 13366-2:2006 in IDF 148-2:2006.

V okviru rejskega programa se izvede laboratorijska analiza mleka za določitev vsebnosti maščobe, beljakovin, laktoze in sečnine ter števila somatskih celic v mleku. Število somatskih celic je pomemben kazalnik zdravja vimena in lahko bistveno prispeva k pravočasnemu ukrepanju v primeru povečanega števila. Vsebnost sečnine v mleku pa je predvsem pomemben kazalnik uravnoveženega krmnega obroka oziroma kazalnik oskrbljenosti živali z beljakovinami. Krmni obrok in vsebnost beljakovin ter energije v njem, postaja vedno bolj pomemben tudi z vidika zmanjševanja toplogrednih plinov in spremljanja dobrega počutja živali. Zaradi približevanja k novim smernicam v živinoreji poleg vsebnosti beljakovin, maščobe in laktoze spremljamo tudi vsebnost sečnine v mleku in število somatskih celic.

Analizo vsebnosti mlečne maščobe, beljakovin, laktoze in sečnine ter ugotavljanje števila somatskih celic za Društvo izvede Laboratorij za mleko pri KGZ Nova Gorica, ki zagotavlja uporabo zgornjih metod in opreme v skladu z omenjenimi standardi.

7.7 METODE ZA GENETSKO VREDNOTENJE

Genetsko vrednotenje je vezano na lastnosti, katerih fenotipske vrednosti se merijo ali ocenjujejo in je za njih zbrano že dovolj veliko število podatkov, ki je potrebno za natančnost napovedi. Genetsko vrednotenje vključuje spremljanje porekla, zbiranje podatkov o fenotipu, pripravo podatkov, napovedovanje plemenskih vrednosti za posamezne lastnosti, skladiščenje in presojo ustreznosti statističnih modelov za napovedovanje plemenskih vrednosti ter razvoj in vzdrževanje aplikacij za analize in preglede podatkov.

Za napovedovanje plemenskih vrednosti uporabljamo metode, ki so znanstveno sprejemljive v skladu z uveljavljenimi zootehniškimi načeli. Za napovedovanje plemenskih vrednosti se pridobijo podatki o lastnostih in poreklu iz CPZ Drobница. Rezultati se arhivirajo v CPZ Drobница.

Ocenjevanje genetske vrednosti je v skladu s pravili iz Priloge III in Poglavlja V Uredbe o reji živali. Za ocenjevanje genetske vrednosti plemenskih živali je Društvo imenovalo zunanjšega izvajalca Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani (druga priznana organizacija pri reji drobnice). Država članica oziroma njen pristojni organ (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano) je z odločbo št. 33205-63/2023/8 pooblastilo zunanjšega izvajalca Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani za izvajanje naloge ocenjevanja in napovedovanja genetske vrednosti za plemenske ovce in koze. Pri ocenjevanju genetske vrednosti zunanji izvajalec sledi pravilom in standardom Mednarodnega odbora za kontrolo proizvodnosti živali (ICAR).

Plemenske vrednosti se pri anglo-nubijski kozi ne izračunavajo, ker še ni zbranih fenotipskih podatkov za posamezne lastnosti. Ko bo zbrano dovolj veliko število podatkov za posamezne lastnosti se bo pričelo z napovedovanjem plemenske vrednosti za posamezne lastnosti. Takrat bo rejski program dopolnjen z opisom metode genetskega vrednotenja.

8 MERILA IN POSTOPKI ZA VPIS ŽIVALI V RODOVNIŠKO KNJIGO ZA ANGLO-NUBIJSKO KOZO

Rodovniško knjigo za anglo-nubijsko kozo vodi rejsko društvo. Tehnične postopke vodenja za rejsko društvo izvaja zunanji izvajalec Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani znotraj informacijskega sistema Centralne podatkovne zbirke Drobница (CPZ Drobница) v skladu s tem rejskim programom.

Ime rodovniške knjige: **Rodovniška knjiga za anglo-nubijsko kozo**, skrajšano RK AN.
Rodovniška knjiga je razdeljena na **glavni in dodatni del**.

Rejsko društvo mora na zahtevo rejca v primeru, da so izpolnjeni vsi pogoji za vpis v rodovniško knjigo, žival vpisati v ustrezni del rodovniške knjige po prejemu vse potrebne dokumentacije v čim krajšem možnem času.

Znotraj rodovniške knjige se vodijo tudi premiki živali (sledljivost) iz tropa v trop. V rodovniški knjigi se vodi aktivna populacija (žive živali) kot tudi njihovi predniki (nežive živali). Nežive živali ostanejo del rodovniške knjige, kot neaktivni del populacije, saj so pomemben vir informacij za napovedovanje plemenskih vrednosti.

Vsi rejci drobnice, tako tisti, ki so vključeni v ta rejski program, kot tudi tisti, ki niso vključeni v noben rejski program, morajo sporočiti podatke o izločitvah in premikih svojih živali v Register drobnice na obratu (RDO), ki ga vodi SIRIS znotraj UVHVVR v okviru MKGP.

Podatki o premikih, poginih ali zakolih se za potrebe vodenja ažurne rodovniške knjige pridobijo iz omenjenih podatkovnih zbirk, ki jih vodi pristojno ministrstvo. Premiki živali v rodovniški knjigi morajo biti skladni z uradnimi evidencami, ki jih vodi pristojno ministrstvo. Izločitev živali iz rodovniške knjige je potrebna za ažurno vodenje aktivne velikosti populacije in prikaz trenutnega stanja v populaciji. Velikost populacije je eden od kriterijev določanja stopnje ogroženosti pasme in je pomemben kriterij za opredelitev zootehniških ukrepov v populaciji.

8.1 GLAVNI DEL RODOVNIŠKE KNJIGE

Glavni del rodovniške knjige za anglo-nubijsko kozo zajema čistopasemske plemenske živali anglo-nubijske pasme, katerih starši in stari starši so vpisani v glavni del te rodovniške knjige.

Osnovni pogoji za vpis živali v glavni del rodovniške knjige za anglo-nubijsko kozo (RK AN):

- identifikacija in registracija živali je v skladu s pravom Unije o zdravju živali - pravila o identifikaciji in registraciji domačih živali in v skladu s pravili iz tega rejskega programa,
- poreklo živali je vzpostavljeno po pravilih iz poglavja 5 tega rejskega programa,
- žival je potomec staršev in starih staršev, ki so vpisani v glavni del RK AN,

- v primeru nakupa iz držav članic Unije, če žival ali njen zarodni material spremlja zootehniško spričevalo, izdano v skladu z Uredbo (EU) 2016/1012, ki izkazuje, da je žival ali darovalka zarodnega materiala vpisana v glavni del rodovniške knjige, ki jo vodi rejsko društvo v tej državi članici.

V glavni del rodovniške knjige za anglo-nubijsko kozo se lahko vpišejo čistopasemske plemenske živali anglo-nubijske koze, ki so vstopile v Unijo (iz tretjih držav), in potomce, ki izvirajo iz zarodnega materiala, ki so vstopili v Unijo, kadar:

- je ta plemenska žival ali darovalka tega zarodnega materiala vpisana v rodovniško knjigo, ki jo vodi rejski organ v tretji državi odpreme (ta rejski organ mora biti vključen na seznam rejskih organov, vzpostavljen v skladu s členom 34 Uredbe (EU) 2016/1012,
- ta plemenska žival ali darovalka tega zarodnega materiala ustreza značilnostim pasme iz tega rejskega programa,
- to plemensko žival ali njegov zarodni material iz tretjih držav, ki vstopijo v Unijo spremlja zootehniško spričevalo, ki ga izda rejski organ iz seznama iz člena 34, ki vodi rodovniško knjigo v tej tretji državi, ali uradna služba tretje države, iz katere je bila žival odpremljena.

Zarodni material lahko spremlja zootehniško spričevalo, ki ga na podlagi informacij rejskega društva ali rejskega podjetja izda osemenjevalno središče za pridobivanje ali skladiščenje semena ali skupina za odvzem in pridobivanje zarodkov, odobrenih za trgovino s tem zarodnim materialom znotraj Unije v skladu s pravom Unije o zdravju živali.

Zootehniško spričevalo lahko odstopa od vzorčnega obrazca spričevala iz Uredbe, vendar mora biti vsa vsebina iz poglavja I dela 2 Priloge V ali poglavja I dela 3 Priloge V (vsa vsebina iz vzorčnega obrazca) navedena v drugih dokumentih, ki spremljajo to plemensko žival in jih je izdalo rejsko društvo ali rejsko podjetje v tej državi.

V primeru zarodnega materiala:

- informacije glede darovalcev tega zarodnega materiala so navedene v drugih dokumentih ali kopijah izvirnega zootehniškega spričevala, priloženega temu zarodnemu materialu, ali jih pred ali po odpremi tega zarodnega materiala na zahtevo da na voljo rejsko društvo ali rejsko podjetje ali drugi nosilci dejavnosti iz odstavka 1 člena 31 Uredbe (EU) 2016/1012,
- informacije o semenu, jajčnih celicah ali zarodkih so navedene v drugih dokumentih, ki spremljajo to seme, jajčne celice ali zarodke, in jih izda rejsko društvo ali rejsko podjetje ali drugi nosilci dejavnosti iz odstavka 1 člena 31 Uredbe (EU) 2016/1012.

V primeru odstopanja od oblike in vsebine zootehniškega spričevala, mora rejski organ, ki izvaja rejski program, ali drug nosilec dejavnosti iz odstavka 1 člena 31 Uredbe (EU) 2016/1012 v izvozni državi zagotoviti izčrpen seznam teh dokumentov, z izjavo zjamči, da so informacije iz ustreznih delov in poglavij Priloge V navedene v teh dokumentih in potrdi vsebino teh dokumentov.

Ob vstopu čistopasemske plemenske živali anglo-nubijske pasme ali njenega zarodnega materiala iz drugih držav članic EU ali tretjih držav mora rejec poskrbeti, da žival spremlja

ustrezna dokumentacija, ki je po tem rejskem programu in Uredbi (EU) 2016/1012 zahtevana, kot pogoj za vpis živali v rodovniško knjigo v državi uvoza.

Na podlagi ustrezne priložene dokumentacije, ki spremlja plemensko žival v prometu ali njen zarodni material v prometu ter ustreznih zagotovil rejskega organa, na zahtevo rejca, rejsko društvo vpiše čistopasemsko plemensko žival v glavni del te rodovniške knjige v najkrajšem možnem času.

8.2 DODATNI DEL RODOVNIŠKE KNJIGE

V dodatni del rodovniške knjige se vpišejo plemenske živali, ki ne izpolnjujejo pogojev za vpis v glavni del rodovniške knjige.

Osnovni pogoji za vpis živali v dodatni del rodovniške knjige za anglo-nubijsko kozo so:

- identifikacija in registracija živali je v skladu s pravom Unije o zdravju živali – pravila o identifikaciji in registraciji domačih živali in v skladu s pravili iz tega rejskega programa,
- lastnosti zunanosti živali morajo ustrezati lastnostim pasme iz poglavja 3 tega rejskega programa.

8.3 VPIS POTOMCEV ŽIVALI, VPISANIH V DODATNI DEL, V GLAVNI DEL RODOVNIŠKE KNJIGE

Uvrstitev potomcev živali, ki so vpisani v dodatnem delu rodovniške knjige v glavni del rodovniške knjige določa točka 1 Poglavja III, Priloge II Dela 1 Uredbe (EU) 2018/1012.

- V glavni del te rodovniške knjige se lahko vpiše prva generacija potomcev ženske živali vpisane v dodatni del te rodovniške knjige, če:
- ima ta ženska žival mati in staro mati po materini strani vpisani v dodatni del te rodovniške knjige in
- ima ta ženska žival očeta in oba stara očeta vpisana v glavni del te rodovniške knjige.

9 RAZVRŠČANJE ČISTOPASEMSKIH MOŠKIH PLEMENSKIH ŽIVALI

Razvrščanje čistopasemskih moških živali anglo-nubijske koze v kakovostne razrede se izvaja na kmetijskih gospodarstvih v pogojih reje.

9.1 RAZVRŠČANJE ČISTOPASEMSKIH PLEMENSKIH KOZLOV NA KMETIJSKEM GOSPODARSTVU

Čistopasemske plemenske kozle na kmetijskih gospodarstvih razvrsti dvočlanska Komisija za odbiro plemenjakov za naravni pripust.

Komisijo za odbiro plemenjakov za naravni pripust na kmetijskem gospodarstvu sestavljata:

- selekcionist za drobnico območnega Kmetijsko gozdarskega zavoda KGZS in
- strokovni vodja rejskega programa ali njegov namestnik imenovan pri zunanjem izvajalcu Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani.

Na kmetijskem gospodarstvu se čistopasemske plemenske kozle razvrsti v kakovostne razrede (1A, 1B, 2A, 2B, 3A in 3B) od najboljšega do najslabšega na podlagi naslednjih znanih podatkov:

- skupna ocena lastnosti zunanosti.

Preglednica 2: Razvrščanje plemenskih kozlov anglo-nubijske pasme v kakovostne razrede ob odbiri na kmetijskem gospodarstvu

Kakovostni razred	Skupna ocena lastnosti zunanosti plemenjaka
1A	min 9
1B	min 8
2A	min 7
2B	min 6
3A	min 5
3B	< 5

Čistopasemski plemenski kozli razvrščeni v kakovostni razred 3B se ne priporočajo za naravni pripust.

V primeru čistopasemskih plemenskih kozlov anglo-nubijske pasme iz prometa iz drugih držav članic ali v primeru vstopa v Unijo iz tretjih držav članic, Komisija za odbiro plemenjakov za naravni pripust razvrsti plemenskega kozla v kakovostni razred na podlagi izračunov genetskih vrednosti (plemenske vrednosti), ki so razvidne iz spremljajoče dokumentacije in na podlagi ocenjevanja lastnosti zunanosti (Preglednica 2).

9.2 ČISTOPASEMSKI PLEMENSKI KOZLI PRIPOROČENI ZA NARAVNI PRIPUST

Priporočeni čistopasemski plemenski kozli za naravni pripust so kozli, ki so razvrščeni v kakovostne razrede 1A, 1B, 2A, 2B ali 3A na podlagi razvrščanja na kmetijskem gospodarstvu na način opisan v poglavju 9.1 tega rejskega programa.

Čistopasemski plemenski kozli razvrščeni v kakovostni razred 3B se ne priporočajo za naravni pripust.

Veljavnost statusa kakovostnega razreda kozlov za naravni pripust ni časovno omejena.

Za Društvo čistopasemske plemenske kozle za naravni pripust priporoči Komisija za odbiro plemenjakov za naravni pripust v sestavi, kot je navedeno v poglavju 9.1.

10 IZDAJANJE ZOOTEHNIŠKIH SPRIČEVAL

Rejsko društvo, ki vodi rodovniško knjigo, na zahtevo rejca izdaja zootehniška spričevala za čistopasemske plemenske živali, ki so vpisane v glavni del te rodovniške knjige. Tisk zootehniškega spričevala izvede zunanji izvajalec Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, pri čemer se uporabljata predpisan obrazec in vsebina, usklajena z Uredbo (EU) 2016/1012. Podpisnik zootehniških spričeval pri zunanjem izvajalcu Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani je s strani Rejskega društva pooblaščen oseba ([Priloga H](#)). Pogoje za promet s plemenskimi živalmi in njihovim zarodnim materialom določa Uredba (EU) 2017/717. Rejsko društvo izda ustrezno zootehniško spričevalo za potrebe prometa plemenskih živali in njihovega zarodnega materiala.

Na zahtevo rejca rejsko društvo izdaja zootehniška spričevala za čistopasemske plemenske živali, če:

- rejec sodeluje v rejskem programu,
- če je žival vpisana v glavni del rodovniške knjige za anglo-nubijsko kozo.

Vsebina zootehniškega spričevala je v skladu z Uredbo (EU) 2016/1012. Primer zootehniškega spričevala je naveden v [Prilogi G](#).

11 ZUNANJI IZVAJALCI

V tem poglavju so navedene informacije o sodelujočih zunanjih izvajalcih in njihovih kontaktnih podatkih ter kontaktnih osebah.

Zunanji izvajalci, ki za Društvo izvajajo posamezne naloge tega rejskega programa so:

- Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za zootehniko, Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana, angela.cividini@bf.uni-lj.si, mojca.simcic@bf.uni-lj.si

Informacije o dejavnostih:

- *Strokovno vodenje*
- *Vzdrževanje in nadgradnja rodovniške knjige*
- *Vodenje informacijskega sistema – CPZ Drobница – vnos podatkov ter podeljevanje pravic uporabnikom*
- *Objava podatkov*
- *Odbira in sprejem plemenskih živali v rodovniško knjigo*
- *Izdajanje zootehniških spričeval*
- *Napovedovanje genetskih vrednosti*
- *Ocena in odbira plemenjakov*
- *Ocenjevanje lastnosti zunanosti*
- *Genski testi*
- *Preprečevanje parjenja v sorodstvu, načrt parjenja*
- *Ohranjanje genetske variabilnosti*
- *Program rabe plemenskih živali*
- *Mednarodno sodelovanje – ICAR*

- Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS), Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana, danilo.potokar@kgzs.si
- Kmetijsko gozdarski zavod (KGZ) Ljubljana, Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana, matjaz.hribar@lj.kgzs.si
- Kmetijsko gozdarski zavod (KGZ) Kranj, Cesta Iva Slavca 1, 4000 Kranj, igor.stanonik@kr.kgzs.si
- Kmetijsko gozdarski zavod (KGZ) Celje, Trnoveljska cesta 1, 3000 Celje, dominik.pecovnik@ce.kgzs.si
- Kmetijsko gozdarski zavod (KGZ) Murska Sobota, Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota, ales.horvat@kgzs-ms.si
- Kmetijsko gozdarski zavod (KGZ) Novo mesto, Šmihelska 14, 8000 Novo mesto, andrej.kastelic@kgzs-zavodnm.si
- Kmetijsko gozdarski zavod (KGZ) Nova Gorica, Pri hrastu 18, 5000 Nova Gorica, pavla.plesnicar@go.kgzs.si
- Kmetijsko gozdarski zavod (KGZ) Ptuj, Ormoška 28, 2250 Ptuj, dani.skaza@kgz-ptuj.si

Informacije o dejavnostih KGZS in KGZ-jev:

- *Preverjanje porekla*
- *Biološki test*
- *Spremljanje reprodukcijskih lastnosti*
- *Lastna preizkušnja v pogojih reje (kontrola rastnosti)*
- *Lastna preizkušnja v pogojih reje (kontrola mlečnosti)*
- *Odbira plemenic*
- *Ocena in odbira plemenjakov*
- *Ocenjevanje lastnosti zunanosti*
- *Spremljanje premikov živali*

Zveza društev rejcev drobnice Slovenije ugotavlja, da vsi zunanji izvajalci izpolnjujejo vse potrebne zahteve za izvajanje dejavnosti v tem rejskem programu.

Zveza društev rejcev drobnice Slovenije ugotavlja, da med zunanjimi izvajalci in gospodarskimi dejavnostmi rejcev, ki sodelujejo v rejskem programu, ni navzkrižja interesov.

VIRI

- ICAR Guidelines. 2018. The global standard for livestock data, Version February, 2018. <https://www.icar.org/index.php/icar-recording-guidelines/> (3. jun. 2024)
- ICAR Guidelines. 2021. The global standard for livestock data, Section 21, Version June 2021. <https://www.icar.org/index.php/icar-recording-guidelines/> (12.9.2024)
- Izvedbena uredba (EU) 2017/717 Komisije (EU) z dne 10. aprila 2017 o določitvi pravil za uporabo Uredbe (EU) 2016/1012 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z vzorčnimi obrazci zootehniških spričeval za plemenske živali in njihov zarodni material. Ur. list RS 109, 9-63 str.
- Porter V., Alderson L., Hall S.J.G., Sponenberg D.F. 2016. Mason's world encyclopedia of livestock breeds and breeding, Volume 1/2. CPI Group (UK) Ltd, croydon, London, 131 str.

Uredba (EU) 2016/1012 Evropskega parlamenta in sveta z dne 8. junija 2016 o zootehniških in genealoških pogojih za rejo, trgovino s čistopasemskimi plemenskimi živalmi, hibridnimi plemenskimi prašiči in njihovim zarodnim materialom ter za njihov vstop v Unijo ter o spremembi Uredbe (EU) št. 652/2014, direktiv Sveta 89/608/EGS in 90/425/EGS ter razveljavitvi določenih aktov na področju reje živali. Ur. list RS 171, 66-143 str.